

DEDDF FFYRDD A STRYDOEDD NEWYDD 1991

CYMWYSTERAU GWEITHIAU STRYD

Y gofynion cyfreithiol

Gyda Deddf Gwaith Ffyrdd a Strydoedd Newydd 1991, mae dyletswydd ar ymgymerwyr i sicrhau bod gwaith sy'n golygu gosod, adnewyddu, cynnal ac archwilio cyfarpar tanddaearol mewn unrhyw stryd neu heol yn cael ei wneud o dan reolaeth personau cymwys. I fodloni gofynion y Ddeddf, rhaid i ymgymerwyr drefnu bod gwaith sy'n golygu chwalu'r stryd yn cael ei wneud o dan oruchwyliaeth person sydd â chymhwyster cymeradwy 'goruchwyllydd'. Yn ogystal, p'un a yw'r stryd yn cael ei thorri neu beidio, rhaid sicrhau bod person sy'n meddu ar gymhwyster cymeradwy 'gweithredydd wedi'i hyfforddi' yn bresennol ar y safle bob amser tra bydd gwaith yn mynd yn ei flaen.

Ceir manylion y system gymwystrau yn Rheoliadau Gweithiau Stryd (Cymwystrau Goruchwylwyr a Gweithredwyr) 1992 a ddaeth i rym ar 5 Awst 1992. Yn ôl y Rheoliadau hyn, mae'n ofynnol i'r ymgymerwyr gyflawni'r ddyletswydd i ddarparu goruchwylwyr cymwys cyn pen dwy flynedd ar ôl y dyddiad uchod, a gweithredwyr wedi'u hyfforddi cyn pen pum mlynedd.

Beth yw ystyr y gair 'ymgymerydd'?

Person neu gorff yw ymgymerydd sy'n gwneud gwaith o dan naill ai:

- i) hawl statudol
(megis cwmni defnyddolion - teledu cêbl, trydan, nwy, carthffosiaeth, dŵr, telathrebu ac ati) neu
- ii) trwydded neu ganiatâd a roddir gan awdurdod stryd neu briffyrdd (megis personau a chyrrff sy'n gosod carthffosydd, draeniau, pibau cysylltu ar gyfer cyflenwi dŵr a chyfarpar arall at eu dibenion preifat eu hunain).

Fe all ymgymerwyr drefnu bod y personau cymwys yn cael eu darparu gan gontractwyr neu asiantwyr sy'n gweithio ar eu rhan, ond cyfrifoldeb yr ymgymerwyr fydd sicrhau bod gofynion y Ddeddf yn cael eu bodloni.

Beth yw cymhwyster cymeradwy?

Mae Rheoliadau Gweithiau Stryd (Cymwystrau Goruchwylwyr a Gweithredwyr) 1992 yn diffinio'r cymwystrau ar gyfer gwahanol fathau a chyfuniadau o waith:

Cymwystrau 'goruchwylwyr'

1. Monitro gwaith cloddio ar y briffordd
2. Monitro gwaith cloddio, llenwi ac adfer haenau adeiladu â deunydd bitwmenaidd
3. Monitro gwaith adfer haenau adeiladu mewn deunydd bitwmenaidd.

4. Monitro gwaith adfer slabiau conrid.
5. Monitro gwaith adfer arwynebau modwlaidd a phalmentydd conrid.

Cymwysterau ‘gweithredwyr wedi’u hyfforddi’

1. Cloddio’r briffordd
2. Cloddio, llenwi ac adfer haenau adeiladu gydag arwyneb bitwmenaid oer.
3. Adfer haenau adeiladu mewn deunyddiau bitwmenaid oer a thwym.
4. Adfer slabiau conrid.
5. Adfer arwynebau modwlaidd a phalmentydd conrid.

Gall person ond bod yn oruchwylydd neu’n weithredydd yn y math o waith y cafodd gymhwyster ar ei gyfer. Fe all y bydd angen nifer o bersonau gwahanol â chymwysterau gwahanol felly i wneud holl agweddau’r gwaith. Fodd bynnag, nid oes terfyn ar nifer y cymwysterau y gall un person feddu arnynt.

Beth yw’r sefyllfa os nad oes angen cloddio yn y stryd neu’r heol?

Nid oes angen goruchwylydd cymwys i oruchwylio agor cloriau neu siambrau nac ar gyfer adnewyddu polion, lampau, colofnau ac arwyddion, profi â pholion a gwaith tebyg fydd yn golygu fawr ddim gwaith cloddio yn y stryd. Er hynny, fe fydd angen gweithredydd wedi’i hyfforddi sydd wedi cwblhau uned o gymhwysedd mewn gosod arwyddion, goleuo a gwarchod i fod yn bresennol. At y diben hwn, bydd cofnod cyrhaeddiad yn yr uned hon yn cyfrif fel cymhwyster cymwys.

Pwy sy’n rhoi cymwysterau?

Mae’r Ysgrifennydd Gwladol wedi penodi tri chorff i fod yn gyfrifol am ddyfarnu cymwysterau:

- City & Guilds of London Institute (Cymru a Lloegr yn unig)
- Scottish Vocational Education Council (Yr Alban yn unig)
- Bwrdd Ardystio ac Asesu y Diwydiant Dŵr

Sut mae gwybod pwy sydd â’r cymwysterau?

Cedwir Cofrestr o Gymwysterau Gweithiau Stryd yn cynnwys manylion y cymwysterau a ddyfarnwyd gan yr holl gyrff dyfarnu. Bydd person ar y gofrestr yn cael cerdyn adnabod personol yn dangos y cymhwyster neu’r cymwysterau a ddelir ganddo. Gellir cysylltu â’r Gofrestr trwy lythyr neu dros y ffôn i holi am gymwysterau unigolion. Codir tâl ar yr ymholwr am y gwasanaeth hwn. Bydd gofyn i’r deiliad ail gofrestru ei gymhwyster bob pum mlynedd.